

Skötselplan för naturreservatet Norrsåнна lövskog i Eksjö kommun

Syfte med områdesskyddet

Syftet med reservatet är att:

- bevara och utveckla en lövskogslund med grova ekar.
- bevara och utveckla en trädklädd hagmark med grova träd.
- tillvarata områdets betydelse för friluftslivet, inom ramen för bevarandet av naturvärdena.

Beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Norrsåнна lövskog
Objektnummer	2002315
Skyddsform	Naturreservat
Beslut om Natura 2000	Nej
Län	Jönköping
Kommun	Eksjö
Socken	Edshult
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets centrala och östra delar
Karta	Terrängkarta: 6F NV fastighetskarta: 6F 7d
Lägesbeskrivning	Drygt 1,5 mil OSO Eksjö, vid sjön Mycklaflons norra ände.
Fastigheter	Norrsåнна 4:1 och 4:4
Markägarkategori	Staten (Naturvårdsfonden) och kommunen
Gräns	Enligt beslutskarta, bilaga 1.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Areal	18,2 ha
Markslag	
Skogsmark	12,5 ha
Betesmark	5,0 ha
Övrig mark	0,7 ha

Naturtyper

Ädellövskog	12,5 ha
Trädbärande hagmark	5,0 ha
Övrigt	0,7 ha

Topografi, geologi och hydrologi m.m.

Reservatet ligger i en sydsluttning vid Mycklaflons norra strand. Området är kraftigt kuperat med en höjdskillnad på över 60 meter. Den högsta punkten, cirka 270 meter över havet, ligger i den nordöstra delen. Då reservatet ligger på en kraftig sluttning, är marken inom större delen av området frisk mark. Det finns dock ett mindre fuktområde i den nordligaste spetsen. Vidare går det ett något fuktigare och näringsrikare stråk i reservatets nordvästra del i sydvästlig riktning. Berggrunden, bestående av granit, går i dagen på några ställen. De lösa jordlagren består av block och stenrik morän. Utefter Mycklaflons strand finns ett 2 – 3 meter brett bälte av grov sand.

Historik och markanvändning

Under början av 1900-talet användes området som slåtteräng. Området betades därefter fram till början av 1950-talet. Fram till tidpunkten för reservatsbildningen 1 november 1968 fick reservatet vara orört. Det var då starkt igenväxt. Därefter har utglesning skett och betet påbörjades ånyo 1974.

Odlingsrösen i hela objektet tyder på att området sannolikt har nyttjats intensivt för odling, bete, slåtter och lövtäkt under 1800-talet. Utmed nordöstra reservatsgränsen finns en bred, vällagd stenmur. I en glänta nära utsiktspunkten, ligger en husgrund. I södra delen finns en torpgrund. En gammal björk bär tydliga hamlingsspår.

Området blev naturreservat 1968.

Växt- och djurliv

I reservatet växer en ekdominerad lövskog, varav en stor del betas. Reservatet upptas till större delen av ekskog med inslag av asp och björk samt en del rönn, hassel, sälg och enstaka oxel, ask och lind. Det är i stor utsträckning de grova ekarna och grova vårtbjörkarna, de ihåliga asparna samt blommande träd och buskar som utgör grunden för de biologiska värdena. Av intresse är bland annat kryptogamfloran på träden, vedlevande insekter och fågelfaunan.

Större delen av skogen utgörs av slutna skogar av frisk ristyp med bland annat blåbär och kruståtel. Västra delen bär en tydligare prägel av öppen hagmarksskog. Här finns ett knappt tiotal ekar som är grövre än 80 cm varav en är cirka 360 cm i omkrets. På dess grovsprickiga bark växer rostfläck. På grovbarkiga björkar trivs sotlaven. På grund av kulturpåverkan och god ljusställning har skogen ett rätt välutvecklat fålsikt med en del gräs, örter och ormbunkar, t.ex. piprör, jungfrulin, blåklocka, blåsippa och vitsippa. På sina ställen kan skogen övergå i torr örttyp med ett ännu starkare inslag av örter och gräs, såsom bergmynta, lundgröe och bergslok. I det fuktigare och näringsrikare stråket i reservatets nordvästra del finns en örtrik skog med hassel, ask, al och hägg. Bland örterna kan nämnas humleblomster, älgört, midsommarblomster och smörbollar. En liten del av reservatet var äng när reservatet bildades, idag utgörs detta område, i reservatets södra del, av trädbärande betesmark. Enligt en gammal beskrivning av ängen fanns torrängsvegetation såsom solvända, tjärblomster, rödven och ängshavre. Svag hävd samt beskuggning har utarmat ängsfloran. Den är dock rätt heterogen med avseende på fuktighetsförhållandena.

och har inslag av både torrängs- och fuktängsarter. Vid Mycklaflon finns fuktängspartier med älgört, revsmörblomma, kärtistel, strätta och ormbunkar som typiska inslag.

Reservatets lövrikedom utgör ett värdefullt inslag i ett annars numera barrdominerat landskap.

I reservatet finns en stängslad beteshage vilken omfattar större delen av reservatet, cirka 16 hektar. Hagen ligger nordost om vägarna som skär genom reservatet.

Friluftsliv

Reservatet erbjuder en vacker och omväxlande natur, inte minst med tanke på att omgivningarna domineras av barrskog. Det är välbesökt, även om de flesta besökarna endast besöker badplatsen vid Mycklaflon. Stranden består av sand och badvattenkvaliteten är god. Intill reservatets sydöstra del ligger en campingplats vars gäster har nära till reservatet. Reservatet har ett betydande värde för friluftslivet, inte minst på badplatsen, men även på den trivsamma lövskogsmiljön, vandringsmöjligheterna och utsikten över sjön.

I områdets sydvästra del, i vägkorsningens nordvästra hörn, ligger en parkering för cirka 20 bilar. På parkeringsplatsen finns en informationstavla med information om reservatet.

Genom reservatet går en cirka 1,2 km lång strövstig, vilken är markerad med röd färg på träden och frästa träskyltar. Underhållet är eftersatt.

På berget finns en utsiktsplats på en naturlig hällmark och en gammal husgrund. Utsikten är delvis dold av träd.

Gränsen är markerad enligt standard.

Källförteckning

- Andersson, L., 1993. Översiktlig genomgång av ett antal skötselintensiva skyddade områden i Jönköpings län. Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Franzén, S., 1976. Botanisk inventering av Norrsåna, naturreservat Eksjö kommun. Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1968. Resolution ang naturreservat inom Norrsåna 4:1 i Höreda kommun.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1968. Skötselplan för naturreservat på Norrsåna 4:1 i Edshults socken. Höreda kommun.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1999. Nyckelbiotopsinventering av skyddade områden i Jönköpings län.
- Nordmalm, P., m fl, 1975. Naturinventering Eksjö kommun. Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Mål och åtgärder för skötsel av reservatet

Övergripande mål med skötseln

Området ska på sikt bli en lövskog med naturskogsqualitéer samt betespräglade ljusöppna partier och inslag av gamla grova träd, död ved och gläntor.

Generella riktlinjer och åtgärder

Området sköts med naturvårdande skötsel, gallras och röjs för att styra trädslagsblandning, skapa gläntor och gynna grovlekstillväxten hos vissa trädindivider. Mekanisk slyröjning kan behövas i ett inledande skede på del av areal. Efterföljande bete är nödvändigt. Eftersom reservatet är välbesökt bör betesdjuren vara lugna.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatsområdet är indelat i fyra skötselområden, vilka utgår från den skötsel som ska genomföras.

Skötselområde 1 - Trädbärande betesmark

5,0 ha

Naturtyp:

Naturbetesmark och kultiverad betesmark.

Beskrivning

Området består av två delområden, husgrunden på kullen i nordost och betesfällan längst ned i sydväst. Båda delområdena betas.

Skogen har hagmarkskaraktär med öppna gräsytor, hasselbrunnar och solitärträd. Igenväxning pågår med asp, björk och ek. Fältskiktet i det södra delområdet varierar från torrängsvegetation till en, ur fuktighetssynpunkt, varierad friskäng med inslag av både torrängs- och fuktängsarter.

Bevarandemål ¹

- Det ska finnas 5,0 hektar trädbärande betesmark.
- Det ska finnas minst 5 gamla lövträd/ha.
- Det ska finnas karaktärsväxter för torrängs- och friskängsflora inom det stängslade området.
- Det ska finnas minst två solbelysta eksolitärer/ha.
- Det ska finnas minst 10 gamla hasselbuketter.
- Barrträd ska ej förekomma.
- Krontäckningen får inte överstiga 50 %.
- Det ska vara möjligt att skymta sjön mellan trädkronorna från utsiktspunkten vid den gamla husgrunden.

¹ Bevarandemål anges för att mäta och följa upp den biologiska kvaliteten. Ett problem är att det i många fall saknas bra kunskapsunderlag för vad som är god biologisk kvalitet. Ny kunskap kan medföra att de uppsatta målnivåerna ändras. Avvikelse från uppsatta bevarandemål behöver inte resultera i omedelbara skötselåtgärder.

Skötselåtgärder

- Avverka yngre lövträd samt en del glasbjörk, tall och ek, främst sådana med upptrissade kronor för att gynna gamla vårtbjörkar, hålträd av asp och gamla grova ekar.
- Hela området hävdas årligen genom bete.
- Återkommande röjningar av sly behöver göras varje år i en inledningsfas för att få bikt med det stora uppslaget av asp- och eksly.
- Röjningar av barrträd och sly vid behov.
- Återkommande röjningar görs för att behålla utsikten över sjön. Gynna därvid de vidkroniga ekarna.
- Området ingår i samma beteshage som skötselområde 2 och 3. Eventuellt kan stängsling längs med vandringsleder mot skötselområde 2 och 3 göras.

Skötselområde 2 - Ekskog**6,7 ha**

Naturtyp:

Ekskog av ristyp

6,7 ha

Beskrivning

Skötselområdet är en betad ädellövskog med drygt 100-årig ek och ett bitvis mycket tätt underbestånd av ekkfatt. Skogen är tät och jämnårig med högt ansatt kronskikt. Fältskiktet domineras av frisk hedvegetation med bl a blåbär och kruståtel.

Död ved förekommer sparsamt, främst några nydöda ekar.

Buskskiktet är utbredd med rikligt av eksly. Därtill finns en, hassel och hagtorn.

Bevarandemål ¹

- Utbredningen av naturskogsartad ekdominerad ädellövskog ska vara minst 6 ha.
- Andelen ek ska utgöra minst 70 % av virkesvolymen.
- Död ved ska förekomma med minst 30 m³/ha (lågor och torrträd, diameter >10 cm), varav minst 3 m³/ha utgörs av grova lågor och torrträd (diameter > 25 cm).

Skötselåtgärder

- Lämnas för fri utveckling med undantag för naturvårdande skötsel i anslutning till vandringsled och utsiktsfrämjande åtgärder i norra delen.
- Ung gran röjs vid behov.
- Hela området bör hävdas årligen genom bete.
- Området ingår i samma beteshage som skötselområde 1 och 3, vid brist på betesdjur kan detta område stängslas ifrån övriga delar och lämnas utan betesdrift.

Skötselområde 3 - Betad lövskog**5,8 ha**

Naturtyp:

Igenväxt hagmark av lind-ektyp

5,8 ha

Beskrivning

En betad, flerskiktad lövskog med luckor som hålls öppna av får. Av trädkronornas form kan en tidigare mer öppen hagmarksepok spåras, flera av ekarna är lämpliga jätteträdsämnar. Förutom ek finns även björk, asp, säl, lind, oxel, rönn, fågelbär, lönn, ask och gran. Grova träd förekommer av ek, asp, björk och säl. Död ved förekommer sparsamt. Här finns dock några högstubbar av björk. Buskskiktet är utbredd med rikligt av eksly. Därtill finns en, hassel och hagtorn.

Grässvålar är på grund av slyskiktet ganska svagt utvecklade men förekommer ändå, exempelvis nära stigen mot utsiktspunkten.

Väster om vägen är trädsiktet blandat och yngre.

Bevarandemål ¹

- Utbredningen av lövskog med beteskaraktär ska vara minst 5 hektar.
- Lövträdandelen ska utgöra minst 90 % av virkesvolymen.
- Det ska finnas 10 stående grova ekar i solexponerade lägen.
- Död ved ska förekomma med minst 20 m³/ha (lågor och torrträd, diameter >10 cm), varav minst 3 m³/ha utgörs av grova lågor och torrträd (diameter > 25 cm).
- Stenmuren i reservatets gräns är fri från sly

Skötselåtgärder

- Frihugg jätteträd samt utvidga befintliga gläntor runt jätteträd av ek för att ge ljus åt trädstammarna. Spara gamla träd av björk och sälg samt lämna kvar bärande träd som rönn och oxel. Döda stamdelar sparas för att ge vedinsekter större utrymme.
- Skapa rumsbildning och siktdjup genom mekanisk bortfräsning av eksly och en del hassel.
- Grova träd frihuggs kontinuerligt och yngre träd frihuggs för att skapa efterföljare till de gamla, spärrgreniga träden. Särskilt ekar gynnas på detta sätt.
- Ung gran röjs vid behov.
- Frihugg stenmuren.
- Området ingår i samma beteshage som skötselområde 1 och 2. Eventuellt kan stängsling ske mot skötselområde 2.
- Området ska hävdas årligen genom bete.

Skötselområde 4 - Badplatsen

0,7 ha

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av en badplats med brygga, omklädningshytt, ett tiotal rastbord samt soptunna. Badplatsen är en gräsyta med ett trädsikt av björk. Kommunen har lejt ut skötseln till arrendatorn av campingplatsen.

Bevarandemål ¹

- Det ska finnas en badplats med sandstrand och en vårdad gräsyta med rastmöbler där ovanför.
- Trädsiktet får inte skugga mer än 1/3 av den vårdade gräsytan.

Skötselåtgärder

- Avverka cirka 20 % av björkarna.
- Återkommande klippning av gräsytan.

Friluftsliv och gränser

Bevarandemål

- Det ska finnas en väl underhållen parkeringsplats, se karta, bilaga 2a.
- Det ska finnas en väl underhållen strövstig.
- Det ska finnas en väl underhållen badplats, se karta, bilaga 2a.
- Det ska finnas möjlighet att se sjön från utsikten.
- En informationstavla som innehåller karta över området, information om reservatets naturvärden, reservatsföreskrifter för allmänheten samt delar av allemansrätten ska finnas vid parkeringen.
- Naturreservatets gränser ska vara markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Skötselåtgärder

- Strövstigen ses över och rustas upp.
- Vid en ändrad fällindelning dras stigarna om och/eller ordnas stängselgenomgångar.
- Utsikten frihuggs.
- Informationen uppdateras.
- Om det finns behov av rastbord längs med strövstigen eller badplatsen får det placeras ut, detsamma gäller ett vindskydd.
- Gränsmarkeringarna ses över i samband med stängseldragning.

Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras, skriftligt och med foto. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

Uppföljning av bevarandemål

En fördjupad uppföljning av naturvärdena i reservatet och de uppsatta bevarandemålen ska ske. På nationell nivå pågår arbete med att ta fram uppföljningsmetodik för Natura 2000-områden. Uppföljningen av reservatet ska ske med motsvarande metodik. En första undersökning ska ha genomförts senast 2008.

Förutom uppföljning av områdets naturvärden ska besöksstryck och slitage dokumenteras och följas upp på lämpligt sätt.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när tillsynen eller uppföljningen indikerar att behov finns.

Finansiering

Åtgärder inom badplatsområdet och parkeringen bekostas av Eksjö kommun. Länsstyrelsen i Jönköpings län ansvarar för finansieringen av övriga åtgärder enligt denna plan.

Bilagor

- 2a Skötselplankarta
- 2b Karta över friluftsanordningar
- 2c Lista över åtgärder